

Bilaga 1 – Sammanfattning av statistik - lastsäkring

Det finns tyvärr ingen myndighet eller annan organisation som för kontinuerlig och sammanhängande statistik på hur många olyckor i trafiken som beror på bristfällig lastsäkring eller hur stor andelen är med enheter som får anmärkning på bristande lastsäkring vid flygande inspektioner.

Denna sammanfattning har därför gjorts för att ge en uppfattning om hur omfattande och allvarligt problemet med bristfällig lastsäkring är, genom att presentera underlag från tillgängliga källor. Flera av dessa bygger på enheter lastade med farligt gods då dessa rapporteras med större noggrannhet.

Av den tillgängliga statistiken framgår att ungefär vart femte fordon har brister i lastsäkringen. Vid lossning och lastning sker ca 100 olyckor per år med utfallande föremål och av dessa har under en femårsperiod minst två orsakat dödsfall på grund av bristfällig lastsäkring.

Arbetsmiljöverket

Arbetsmiljöverket (AV) har gjort en analys med syfte att skapa förståelse för lastsäkringens påverkan på arbetsmiljö och säkerhet.

Statistiken har hämtats ut från AV:s Eskaderegister och omfattade näringsgrenarna Åkerier och Magasinering och stödtjänster till transport. Under perioden 1 augusti till 5 november 2021 (tre månadersperiod) identifierades 75 rapporterade händelser kopplat till lastning/lossning.

Under hela år 2021 har 98 händelser rapporterats som olycka på grund av det specifika fallet fallande/flygande föremål.

Vad gäller rapporterade dödsolyckor de senaste fem åren så har ett flertal händelser inträffat då en förare fått last över sig. Vid åtminstone två tillfällen har bristande lastsäkring varit en bidragande orsak. Det finns dessutom ett antal händelser med arbetstagare som omkommer på arbetsplatser där någon annan råder över förutsättningarna och därmed kan arbetstagarens chef inte vidta åtgärder.

För vidare läsning med bland annat olika exempel på olyckor och tillbud, se appendix A - Arbetsmiljökonsekvenser av bristande lastsäkring.

Kustbevakningen

På Farligt gods-konferensen i Göteborg den 28 april 2022 i Göteborg redogjorde Kustbevakningens representanter Arvid Tedvik, Jonna Ström och Daniel Nilsson för genomförda kontroller av lastbärare som innehöll farligt gods.

Under perioden år 2017 – 2021 genomförde KBV årligen ca 1200 – 1500 kontroller av enheter med farligt gods. Andelen enheter med brister utifrån regelverken för farligt gods (ADR, ADR-S, IMDG och Östersjöavtalet) låg runt 40 %.

Under 2021 genomfördes sammanlagt 1538 kontroller, av vilka 792 gjordes mot regelverken för vägtransport av farligt gods, ADR och ADR-S, se Tabell 2. Av dessa 792 enheter var det 358 enheter som rapporterades med någon typ av brist/anmärkning vilket motsvarar ca 45 %.

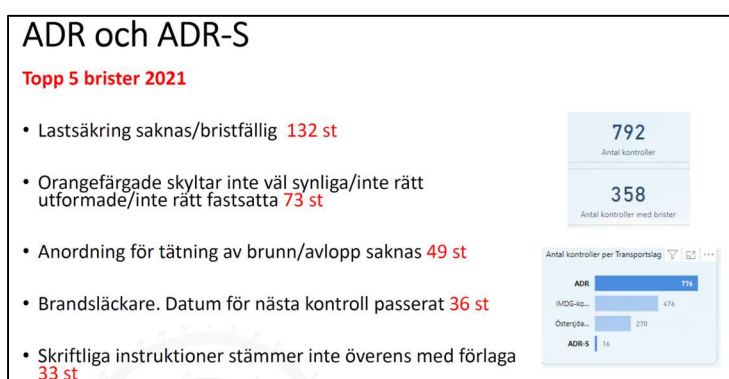
Av de 358 enheterna med brister var den vanligaste orsaken att lastsäkringen saknades eller var bristfällig, 132 enheter, se Figur 1. Detta innebär att det under 2021 var ca 17 % av enheterna som KBV kontrollerade utifrån farligt godsregelverket för vägtransport som saknade eller hade brister i lastsäkringen.

Utfall av alla FG kontroller. Alla regelverk.																				
	2021		%		2020		%		2019		%		2018		%		2017		%	
Antal kontrollerade objekt	1538				1358				1236				1429				1180			
Kontroller med brister	580		38%		557		41%		476		39%		603		42%		456		39%	
Förbud mot fortsatt färd	386		25%		277		20%		226		18%		272		19%		240		20%	
Föreläggande	318		21%		163		12%		103		8%		163		11%		137		12%	
Ordningsbot	197		13%		87		6%		97		8%		131		9%		109		9%	
Anmälda brott	38		2%		49		4%		20		2%		64		4%		25		2%	

Tabell 1. Källa: KBVs presentation vid Farligt gods-konferensen 28 maj 2022

2021					
	ADR	ADR-S	IMDG	Östersjöavtalet	Totalt
Antal kontrollerade objekt	776	16	476	270	1538
Kontroller med brister	354	4	140	82	580
Ordningsbot	197		-	-	197
Anmälda brott	5	1	24	8	38

Tabell 2. Källa: KBVs presentation vid Farligt gods-konferensen 28 maj 2022

Figur 1. Källa: KBVs presentation vid Farligt gods-konferensen 28 maj 2022

Polisen

Glenn Nilsson, Bilinspektör/Handläggare på Polisen har tagit fram underlag till statistik för åren 2018 – 2021 på ordningbater (oboter) som är kopplade till ett antal förseelsekoder som har med lastsäkring att göra.

Statistiken har bearbetats av MariTerm AB och sedan jämförts med antalet genomförda flygande inspektioner på nyttofordon hämtade från polisens årsrapporter, se Tabell 3

Indikator	Åtagande	2019	2020	Förändring		Förändring i förhållande till åtagande (antal)	
				2021	20–21 (antal)		
Flygande inspektioner (nyttfordon)	12 400	13 531	15 264	14 794	-470	-3,1%	2 344
Farligt gods*	7 000	5 884	6 238	5 481	-757	-12,1%	-1 519
Kör och vilotid (antal kontroller)	20 000	20 318	18 084	21 884	3 800	21,0%	1 884
Kör och vilotid (antal dagar)**	224 000	472 432	446 718	442 928	-3 790	-0,8%	198 928

* Polismyndighetens mål.
** Antal kontrollerade arbetsdagar.

Tabell 3. Källa: Polisen årsredovisning 2020 och 2021

Sammanställningen visar att det år 2021 var 3272 av 14794 kontrollerade fordon som hade brister i lastsäkringen, vilket motsvarar ca 22 %, se Tabell 4. Under hela perioden 2018–2021 var motsvarande siffra drygt 17 % (9521/54654).

Sammanställning av obotskoderna 107A, 108A, 110A, 110B, 111A, 112A, 113A, 113B, 114A och 127D

Samtliga Regioner

Perioder: Helår 2018, 2019, 2020 och 2021

Källa: STATUS

Förseelsekod	Förseelse	År				Total	% koder
		2018	2019	2020	2021		
107A	Fordon lastat på sådant sätt att förarens sikt/möjligheter till manövrering hindrats(motordrivet fordon utom moped klass ii)	18	29	33	39	119	1,2%
108A	Fordon lastat på sådant sätt att föreskrivna körriktningstecken/stopptecken/lyktor/ strålkastare skymts(motordrivet fordon utom moped klass ii)	4	5	12	10	31	0,3%
110A	Medförande av last på otillåtet sätt (motordrivet fordon utom moped klass ii)	202	351	436	620	1 609	16,9%
110B	Medförande av last på otillåtet sätt (cykel/moped klass ii/hästfordon)	0	0	1	1	2	0,0%
111A	Underlåtenhet att ha lasten fastgjord/övertäckt(motordrivet fordon utom moped klass ii)	1 378	1 319	2 089	2 479	7 265	76,3%
112A	Inte satt fast lastanordning på föreskrivet sätt (motordrivet fordon utom moped klass ii)	7	14	11	13	45	0,5%
113A	Underlåtenhet att på föreskrivet sätt utmärka på fordonet förd last, som skjutit utanför fordonet framtill/mer än 100 cm baktill	23	27	38	25	113	1,2%
113B	Underlåtenhet att på föreskrivet sätt utmärka på fordonet förd last, som skjutit utanför fordonet framtill/mer än 100 cm baktill	51	49	77	61	238	2,5%
114A	Underlåtenhet att utmärka i sidled utskjutande last på föreskrivet sätt	20	21	24	21	86	0,9%
127D	Fört motordrivet fordon eller därtill kopplat fordon med last som skjuter ut mer än 20 cm utanför fordonet (anm: gäller ej lätt mc/last av o	0	3	7	3	13	0,1%
Totalt antal förseelser		1 703	1 818	2 728	3 272	9 521	100,0%
Totalt antal flygande inspektioner av nyttofordon (enligt Polisens årsrapport)		11 065	13 531	15 264	14 794		
Andel % brister i lastsäkringen		15,4%	13,4%	17,9%	22,1%		

Källa: MariTerm AB

Farligt gods transporter i Norge

På Farligt gods-konferensen i Göteborg den 28 april 2022 i Göteborg presenterades material från Norska Statens Vegvesen av Geir Dugan, DGM Norge.

Av materialet framkom det att 996 kontroller av farligt gods-transporter gjordes under år 2021. Av dessa var det 548 enheter som uppvisade brister, vilket motsvarar 55 %, se Tabell 5. Enbart muntligen framfördes det att brister i lastsäkringen var den vanligaste anmärkningen för dessa.

Kontroll av transport av farlig gods på vei					
		Kjøretøyenes registreringsland ⁽¹⁾			Totalt antall
		Kontrolland	Andre EU-medlemsland	Tredjeland	
Antall transportenheter kontrollert på grunnlag av innholdet av lasten (og ADR)		733	260	3	996
Antall transportenheter som ikke oppfyller kravene i ADR		417	129	2	548
Antall transportenheter ilagt bruksforbud		301	82	2	385
Antall konstaterte overtredelser, etter risikokategori ⁽²⁾	Risikokategori I	117	29	1	147
	Risikokategori II	211	62	1	274
	Risikokategori III	89	38	0	127
Antall sanksjoner etter type	Advarsel	93	42	0	135
	Anmeldelse	68	12	1	81
	Annet	233	70	1	304

Tabell 5. Källa: Presentation Tillsyn av farligt gods Sverige-Norge vid Farligt gods-konferensen 28 maj 2022

Åklagarmyndigheten

Åklagarmyndigheten samlar trafikärenden till enheterna i Karlskrona eller Östersund. På Farligt gods-konferensen i Göteborg den 28 april 2022 redovisade åklagare Johan Bülow statistik på de farligt gods-ärenden som inkommit till dessa enheter under perioden 2017-02-23 till 2022-04-19. Det rör sig sammanlagt om 5674 rapporter om brott mot reglerna för transport av farligt gods (ADR, ADR-S) som lett till 3417 föreläggande. Av dessa konstaterar Johan Bülow att brister i lastsäkring är det vanligaste ärendet.

Till dessa förelägganden tillkommer dessutom ett antal ärenden med brottsmisstankar vilka drivs vidare till domstol.

Appendix A – Arbetsmiljökonsekvenser av bristande lastsäkring

Arbetsmiljökonsekvenser av bristande lastsäkring

Syfte:

Underlaget syftar till att skapa en förståelse för lastsäkringens påverkan på arbetsmiljö och säkerhet

Vad säger arbetsskadestatistiken?

Eskada

Statistik gällande lastnings/lossningsolyckor och allvarliga tillbud. Statistiken hämtades ur Eskaderegistret och omfattade näringsgren 49410 (åkerier) samt 52 (magasinering och stödtjänster till transport) och vi valde perioden 1 augusti till 5 november 2021.

Materialet sorterades per region och i t.ex. IRV resulterade detta i 90 händelser, som efter bortsortering av smitta och några till som inte var relevanta i sammanhanget, blev 75 händelser kopplat till lastning/lossning. Liknande utfall i övriga regioner visar på att lastning/lossning av gods/hantering av gods är områden som vi behöver lägga mer tid och kraft på både var gäller att få ut information om lagstiftningen och inspektionsmässigt.

98 händelser som rapporterats som olycka på grund av fallande/flygande föremål under 2021 för näringsgren 4941 samt näringsgren 52

Exempel på Olyckor där bristande lastning eller lastsäkring misstänks bidragit till olycksförloppet

2021-10-26 12:30	Olycksfall	När chauffören skall öppna dörrarna på container (som står på en lastbil) som skall tömmas, när den ena containerdörren går upp faller ett järn stycke ur containern och träffar chauffören på benet och foten
2021-09-16 08:30	Tillbud	Han skulle transportera betongväggar till XXX stålindustrier, YYY-vägen. Han tappade lasten som åkte ner i diket. Ärendet utreds hos polisen som vårdslöshet i trafik.
2021-10-05 00:00	Olycksfall	Chauffören skulle lossa massaved. I samband med att kättingen togs av och trycket släppte runt timret ramlade en stock ner från timmerbilen. Stocken träffade chaufförens hand. I den aktuella stunden höll chauffören handen på sin hjälm. Chauffören uppsökte sjukhus för att få hand, nacke och huvud undersökt. Inga invärtes skador men chauffören kände sig mörbultad och fick blåmärken på handen.
2021-10-19		Hen sorterade paket från burar. Buren var i detta fall överfull. När hen öppnade buren föll paket ur. Hen böjde dig ner för att ta upp paketen och då trillade/gled en fälg, som låg högst upp i buren, rakt ner på hens huvud. Fälgen väger ca 15 kg. Fritt fall ca 1,5 m innan den träffar hens huvud. Värk i huvud, strålar ner mot nacke och rygg samt yrsel.

2021-04-12		Kranförare lossade spännband på lastbilsflak utan att säkra lasten med kranen. väggelement föll mot kranförare och landa på förarens vänsterben som orsakade fraktur
2021-06-02		När medarbetaren skulle lyfta upp en pall rasade det ner kolli från våning 4. Flera tal på truckens tak och två till tre förarens huvud. Pallen var dåligt plastad
2021-10-05 11:00	Olycksfall	När chauffören skulle lossa en pall så var pallen övertung. Pallen kom i gungning och chauffören släppte då handtrucken och försökte hålla emot och rädda pallen vilket inte gick utan att den rasade och träffade honom på vaden.
		Vid omlastning av pallar/kartonger som chaufförerna inte lastat själva på bilen, mellan två lastbilar, där ena bilens lift ligger på den andra bilens golv, så ramlade 2st trälådor av uppifrån pallen vid överförandet mellan bilarna och träffade chauffören som drog pallvagnen i huvudet, varpå han ramlade till golvet. Den träffade chauffören fick en rejäl bula med ett sår i pannan som blödde, det behövde ej sys, han fick även ont i underarmar och höft vid fallet där han sköt ifrån sig det fallande godset.
2021-05-20		Släppte en stötta där det stod 3 vitvaror(spis,tvättmaskin) på höjden, då det välte över chauffören, när han lossade stötten. Godsets emballage var skadat vid lastning därav att det stod ostabilt. Lastning sker av avsändaren.
2021-02-17	Olycksfall	Chaufför öppnade baddörrarna på lastutrymmet och påbörjade att backa mot lastbrygga, varvid 2 st burar med gods föll ut från det övre planet på dubbelplansbilen. De föll 6 meter rakt bakåt. Ingen skadade sig, men medarbetare befann sig 5 meter från det fallande godset. Godset var inte lastsäkrat överhuvudtaget.
2021-06-09		Chaufför ska lossa elastiskt säkerhetsband på rullcontainer och tappar taget och säkerhetsbandets fäste flyger mot ögat och träffar chauffören på ögat, glasögonen går sönder. Chaufför får skada på ögat och sår utanför ögat.
2021-04-12		Lastat ett väggställ på lastbilen, kört en bit och lossa ett spännband som fanns runtom väggarna. Då föll en vägg, dessa ska vara spikade i toppen med en kedja som dessa var, men stället har förmodligen flyttats med en lastare och då har spikarna dragits loss. Väggens föll pga. detta och där stod chauffören som fick den på båda benen. Då chauffören ej varit anträffbar finns ingen fullständig bild av händelsen, vi ber om att komplettera detta i efterhand

2021-10-18 11:05	Olycksfall	Den skadade var hos godsmottagare som lossar med egen truck och egen truckförare, truckföraren var tillkallad men ej närvarande vid olyckstillfället. Den skadade är återkommande hos godsmottagaren med denna typ av stålbuntar och gjorde bedömningen att godset låg bra på lastbilens flak. Den skadade lossade spännbanden på godset och skulle ta sig upp på flaket vid sidan om stålbuntarna. Stålbuntarna börjar röra sig varpå den skadade hoppar undan för att sätta sig i säkerhet. En stålbunt anmodas träffa vänster hand i fallet från flaket. Den skadade står med fötterna på marken när en stålbunt studsar eller landar direkt på vänster framfot på skyddsskons stålhatta. Initialt svullnad på vä hand som börjat gå tillbaka och skyddsskon tog smällen som den skall men fötterna är missfärgade och klämda. Den skadade är kvar på akutmottagningen, har fått huvudvärkstablett mot värken och väntar på besked från röntgen av hand samt fot för att kunna få åka hem.
2021-11-05 09:00	Olycksfall	Chaufför skulle lossa på ICA ZZZ och öppnar bakdörrarna, varvid en stötta ramlar ut och träffar honom i huvudet och det blir ett djupt hack. Han blir körd till sjukhus av personal på ICA.

Dödsolyckor och allvarliga olyckor

Vad ser vi i utredningar av tillbud och olyckor?

När arbetsmiljöverket genomfört analyser av dödsolyckor i arbetet under de senaste 5 åren så har ett flertal av dessa händelser inträffat då en förare fått fallande last över sig. Vid en barriäranalys av dessa händelser kan man konstatera att vid åtminstone två tillfällen så har bristande lastsäkring bidragit till att arbetstagaren omkommit (Källa, analys av dödsolyckor i arbetet 2018 och halva 2019, samt Metaanalys av dödsolyckor med mobila maskiner).

Vi ser också vid analys av dödsolyckor att det vi flertalet händelser är arbetstagare som omkommer på arbetsplatser där någon annan råder över förutsättningarna och där arbetstagarens chef inte kan vidta de åtgärder som behövs för ett säkert arbete

Djupstudie 2012/101349

Vid lossning av rör med traktor med pallgafflar gled en rörbunt av och träffade chauffören.

Utredningen visar på en transportkedja där varudistributionen utgör den sista länken i kedjan. Chauffören som sköter varudistributionen har inte i alla delar faktiska möjligheter att påverka sin arbetsmiljö. Det är annat/ andra som råder över exempelvis vad som transporteras, hur godset är packat, varumottagning och trafik.

Utredningen föreslår bland annat följande åtgärd: Rör eller annat gods som saknar emballering/ lyftanordning som krävs för en säker godshantering under hela transportkedjan ska inte få levereras. Som ett första steg får avdelningen för Juridik i uppdrag att utreda lagstödet.